

Лекція 4(6)

Функції. Масиви.

ПРО ФУНКЦІЇ

- Функція - це послідовність операцій для виконання певного завдання.
- **Виклик функції** - це вираз, який вказує процесору перервати виконання поточної функції і приступити до виконання іншої функції.
- Процесор «залишає закладку» в поточній точці виконання, а потім виконує функцію, що викликається. Коли виконання функції, що викликається завершено, процесор повертається до закладки і відновлює виконання перерваної функції.

ПРО ФУНКЦІЇ

```
□ #include <iostream>
□ // Оголошення функції doPrint ()
□ void doPrint ()
□ {
□     std :: cout << "In doPrint ()" << std :: endl;
□ }
□
□ // Оголошення функції main ()
□ int main ()
□ {
□     std :: cout << "Starting main ()" << std :: endl;
□     doPrint (); // виклик функції doPrint ().
□     std :: cout << "Ending main ()" << std :: endl;
□     return 0;
□ }
```

Результат виконання
програми:

Starting main ()

In doPrint ()

Ending main ()

ЗНАЧЕННЯ, ЩО ПОВЕРТАЮТЬСЯ

- Функції можуть повертати значення.
- Для цього потрібно вказати тип значення (або «тип повернення»).
- Тип вказується при оголошенні функції, перед її ім'ям.
- Зверніть увагу, тип повернення не вказує, яке саме значення буде повертатися.
- Він вказує *тільки тип цього значення*.

ЗНАЧЕННЯ, ЩО ПОВЕРТАЮТЬСЯ

```
#include <iostream>

// int означає, що функція повертає
// ціле значення в програму
int return7()
{
    // Ця функція повертає ціле значення,
    // тому використовується оператор return
    return 7;
}

int main()
{
    std :: cout<<return7()<<std :: endl; // виведеться 7
    std :: cout<<return7() + 3<<std :: endl; // виведеться 10
    return7();
    return 0;
}
```

Результат виконання програми:

```
7
10
```

ТИП ПОВЕРНЕННЯ VOID

- Функції можуть і не повертати значення. Щоб повідомити компілятору, що функція не повертає значення, потрібно використовувати тип повернення `void`.
-
- `void doPrint() // void - це тип повернення`
- `{`
- `std :: cout<<"In doPrint()"<<std::endl;`
- `// Ця функція не повертає ніякого значення,`
- `// тому оператор return тут не потрібен`
- `}`
-
- Ця функція має тип повернення `void`, який означає, що функція не повертає значення. Оскільки значення не повертається, то і оператор `return` не потрібно.

ТИП ПОВЕРНЕННЯ VOID

```
□ #include <iostream>
□
□ void returnNothing()
□ {
□     std::cout<<"Hi!"<<std::endl;
□ }
□
□ int main()
□ {
□     returnNothing();
□     std::cout<<returnNothing();
□         // помилка, цей рядкок не скомпілюється.
□     return 0;
□ }
```

ПОВЕРНЕННЯ ЗНАЧЕНЬ В ФУНКЦІЮ `main()`

- Коли програма виконується,
 - операційна система робить виклик функції `main()` і починається її виконання.
 - Конструкції в `main()` виконуються послідовно.
 - В кінці функція `main()` повертає цілочисельне значення (зазвичай 0) назад в операційну систему.
 - Тому `main()` оголошується як `int main()`.
- Значення функції `main()` є кодом стану, який повідомляє операційній системі про успішне або невдаче виконання програми.
- Зазвичай, повертається значення 0 (нуль) означає що все пройшло успішно, тоді як будь-яке інше значення означає невдачу / помилку.

ПОВТОРНЕ ВИКОРИСТАННЯ ФУНКЦІЙ

```
□ include <iostream>
□ int getValueFromUser()
□ {
□     std::cout<<"Enter an integer:";
□     int x;
□     std::cin >> x;
□     return x;
□ }
□ int main()
□ {
□     int first = getValueFromUser();
□     int second = getValueFromUser();
□     std::cout<<first<<"+"<<second<<"="<< a + b<<std::endl;
□     return 0;
□ }
```

Результат виконання
програми:

```
□ Enter an integer: 4
□ Enter an integer: 9
□ 4 + 9 = 13
```

ПОВТОРНЕ ВИКОРИСТАННЯ ФУНКЦІЙ

```
#include <iostream>

void printO()
{   std::cout<<"O"<<std::endl; }

void printK()
{   std::cout<<"K"<<std::endl; }

void printOK()
{   printO();
    printK(); }

int main()
{
    std::cout<<"Starting main()"<< std::endl;
    printOK();
    std::cout<<"Ending main()"<<std::endl;
    return 0;
}
```

Результат виконання програми:

```
Starting main()
O
K
Ending main()
```

ВКЛАДЕНІ ФУНКЦІЇ

- У мові C ++ одні функції не можуть бути оголошені всередині інших функцій (тобто бути вкладеними).

□

- `#include <iostream>`

- `int main ()`

□ {

- **`int boo ()`** *// ця функція знаходиться всередині функції main (), що заборонено*

□ {

- **`std :: cout << "boo!";`**

- **`return 0;`**

□ }

- `boo ();`

- `return 0;`

□ }

ВКЛАДЕНІ ФУНКЦІЇ

```
□ #include <iostream>
□
□ int boo () // тепер уже не в main ()
□ {
□     std :: cout << "boo!";
□     return 0;
□ }
□
□ int main ()
□ {
□     boo ();
□     return 0;
□ }
```

МАСИВИ

ЩО ТАКЕ МАСИВИ?

- ▣ **Масив** - сукупний тип даних, який дозволяє отримати доступ до всіх змінним одного і того ж типу даних через використання одного ідентифікатора.
- ▣ //Виділяємо 30 цілочисельних змінних (кожна з різним ім'ям)
- ▣ `int testResultStudent1;`
- ▣ `int testResultStudent2;`
- ▣ `int testResultStudent3;`
- ▣ `// ...`
- ▣ `int testResultStudent30;`
- ▣ З використанням масиву все набагато простіше.
- ▣ `int testResult[30];` // виділяємо 30 цілочисельних змінних, використовуючи фіксований масив

Що таке масиви?

ЕЛЕМЕНТИ МАСИВУ

- Кожна з змінних в масиві називається елементом.
- Елементи не мають своїх власних унікальних імен.
- Для доступу до елементів масиву використовується ім'я масиву разом з оператором індексу [] і параметром, який називається *індексом*. Цей процес називається **індексуванням масиву**.
- *Важливо:*
- Відлік індексів масивів в програмуванні в C ++ завжди починається з 0, а не з 1!

ЕЛЕМЕНТИ МАССИВУ

```
□ #include <iostream>
```

```
□
```

```
□ int main()
```

```
□ {
```

```
□     int array[5]; // массив з п'яти чисел
```

```
□     array[0] = 3; // індекс першого елементу - 0 (нульовий елемент)
```

```
□     array[1] = 2;
```

```
□     array[2] = 4;
```

```
□     array[3] = 8;
```

```
□     array[4] = 12; // індекс останнього елементу - 4
```

```
□
```

```
□     std::cout << "The lowest number is " << array[0] << "\n";
```

```
□     std::cout << "The sum of the first 5 numbers is " ;
```

```
□     std::cout<< array[0] + array[1] + array[2] + array[3] + array[4] << "\n";
```

```
□
```

```
□     return 0;
```

```
□ }
```

Результат виконання програми

The lowest number is 3

The sum of the first 5 numbers is 29

ТИПИ ДАНИХ ТА МАССИВИ

```
□ #include <iostream>
□
□ int main()
□ {
□     double array[3]; // виділяємо 3 змінні типу double
□     array[0] = 3.5;
□     array[1] = 2.4;
□     array[2] = 3.4;
□
□     std::cout << "The average is " ;
□     std::cout << (array[0] + array[1] + array[2]) / 3 << "\n";
□
□     return 0;
□ }
```

Масив може бути будь-якого типу даних.

ІНДЕКСИ МАСИВІВ

- У C ++ індекси масивів завжди повинні бути **інтегрального типу даних**
(char, short, int, long, long long, bool і т.д.).
- Ці індекси можуть бути або константними значеннями, або неконстантними значеннями.
- **int array[4];** // оголошуємо масив довжиною 4
- // Використовуємо літерал (константу), як індекс
- **array[2] = 8;**
- // Використовуємо перерахування (константу), як індекс
- **const int ANIMAL_CAT = 3;**
- **array[ANIMAL_CAT] = 5;**
- // Використовуємо змінну (НЕ константу), як індекс
- **short index = 4;**
- **array[index] = 8;**

ОГОЛОШЕННЯ МАСИВІВ ФІКСОВАНОГО РОЗМІРУ

- ❑ `int array[7];` // Використовуємо макрос-об'єкт з текстом-заміною як символної константи
- ❑ **`#define ARRAY_WIDTH 4`**
- ❑ **`int array[ARRAY_WIDTH];`** // синтаксично добре, але не робіть цього
- ❑ // Використовуємо символну константу
- ❑ **`const int arrayWidth = 7;`**
- ❑ **`int array[arrayWidth];`**
- ❑ // Використовуємо неконстантну змінну
- ❑ **`int width;`**
- ❑ **`std::cin >> width;`**
- ❑ **`int array[width];`** // погано: `width` повинна бути константою типу `compile-time`!

ІНІЦІАЛІЗАЦІЯ ФІКСОВАНИХ МАСИВІВ

- `int array[5];` // масив містить 5 простих чисел
- `array[0] = 4;`
- `array[1] = 5;`
- `array[2] = 8;`
- `array[3] = 9;`
- `array[4] = 12;`

- `int array[5] = { 4, 5, 8, 9, 12 };`

- Якщо в цьому списку ініціалізаторів більше, ніж може містити масив, то компілятор видасть помилку.
- Однак, якщо в списку ініціалізаторів менше, ніж може містити масив, то інші елементи будуть ініційовані значенням 0.

ІНІЦІАЛІЗАЦІЯ ФІКСОВАНИХ МАСИВІВ

- Щоб ініціалізувати всі елементи масиву значенням **0**, потрібно:
- **int array[5] = { };**
- Ініціалізуємо всі елементи масиву значень С++ замість цього може використовуватися синтаксис uniform-ініціалізації:
- **int array[5] { 4, 5, 8, 9, 12 };**

ДОВЖИНА МАСИВУ

- Якщо ви ініціалізуєте фіксований масив за допомогою списку ініціалізаторів, то компілятор може **визначити довжину масиву замість вас**, і вам вже не буде потрібно її оголошувати.
-
- Наступні два рядки виконують одне і те ж:
- `// явно вказуємо довжину масиву`
- `int array[5] = { 0, 1, 2, 3, 4 };`
- `// список ініціалізаторів автоматично визначить довжину масиву`
- `int array [] = {0, 1, 2, 3, 4};`

ОПЕРАТОР sizeof ТА МАСИВИ

- Оператор sizeof можна використовувати і з масивами: ***він повертає загальний розмір масиву*** (довжина масиву помножена на розмір одного елемента) в байтах.
- ```
#include <iostream>
```
- ```
int main()
```
- ```
{
```
- ```
    int array[] = { 1, 3, 3, 4, 5, 9, 14, 17 };
```
- ```
 std::cout << sizeof(array) << '\n';
```
- ```
        // виводиться розмір масива
```
- ```
 return 0;
```
- ```
}
```
- Результат виконання програми: 32

ІНДЕКСУВАННЯ МАСИВУ В МЕЖАХ ДІЇ

```
□ int main()  
□ {  
□     int array[5]; // масив містить 5 простих чисел  
□     array[5] = 14;  
□  
□     return 0;  
□ }
```

□ Правило: При використанні масивів переконайтеся, що ваші індекси коректні і відповідають діапазону вашого масиву.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИКЛІВ З МАСИВАМИ

- ❑ `const int numStudents = 5;`
- ❑ `int student0 = 73;`
- ❑ `int student1 = 85;`
- ❑ `int student2 = 84;`
- ❑ `int student3 = 44;`
- ❑ `int student4 = 78;`
- ❑ `int totalScore = student0 + student1 + student2 + student3 + student4;`
- ❑ `double averageScore = static_cast<double>(totalScore) / numStudents;`
- ❑ -----
- ❑ `const int numStudents = 5;`
- ❑ `int students[numStudents] = { 73, 85, 84, 44, 78};`
- ❑ `int totalScore = students[0] + students[1] + students[2] + students[3] + students[4];`
- ❑ `double averageScore = static_cast<double>(totalScore) / numStudents;`

ВИКОРИСТАННЯ ЦИКЛІВ З МАСИВАМИ

- `int students[] = { 73, 85, 84, 44, 78};`
- `const int numStudents = sizeof(students) / sizeof(students[0]);`
- `int totalScore = 0;`
-
- `// Використовуємо цикл для обчислення totalScore`
- **`for (int person = 0; person < numStudents; ++person)`**
- **`totalScore += students[person];`**
-
- `double averageScore = static_cast<double>(totalScore) / numStudents;`

□ Оскільки доступ до кожного елементу масиву виконується через цикл, то формула підрахунку суми всіх значень автоматично налаштовується з урахуванням кількості елементів в масиві.

Використання циклів з масивами

- Цикли з масивами зазвичай використовуються для виконання однієї з трьох наступних завдань:
 1. Обчислити значення (наприклад, середнє або суму всіх значень).
 2. Знайти значення (наприклад, найбільше або найменше).
 3. Відсортувати елементи масиву (наприклад, за зростанням або спаданням).

МАСИВИ І «ПОМИЛКА НЕВРАХОВАНОЇ ОДИНИЦІ»

```
#include <iostream>

int main()
{
    int students[] = { 73, 85, 84, 44, 78 };
    const int numStudents = sizeof(students) / sizeof(students[0]);
    int maxScore = 0; // відстежуємо найвищу оцінку
    for (int person = 0; person <= numStudents; ++person)
        if (students[person] > maxScore)
            maxScore = students[person];
    std::cout << "The best score was " << maxScore << '\n';
    return 0;
}
```

МАСИВИ І «ПОМИЛКА НЕВРАХОВАНОЇ ОДИНИЦІ»

- *При використанні циклів з масивами, завжди перевіряйте умови в циклах, щоб переконатися, що їх виконання не призведе до помилки неврахованої одиниці.*

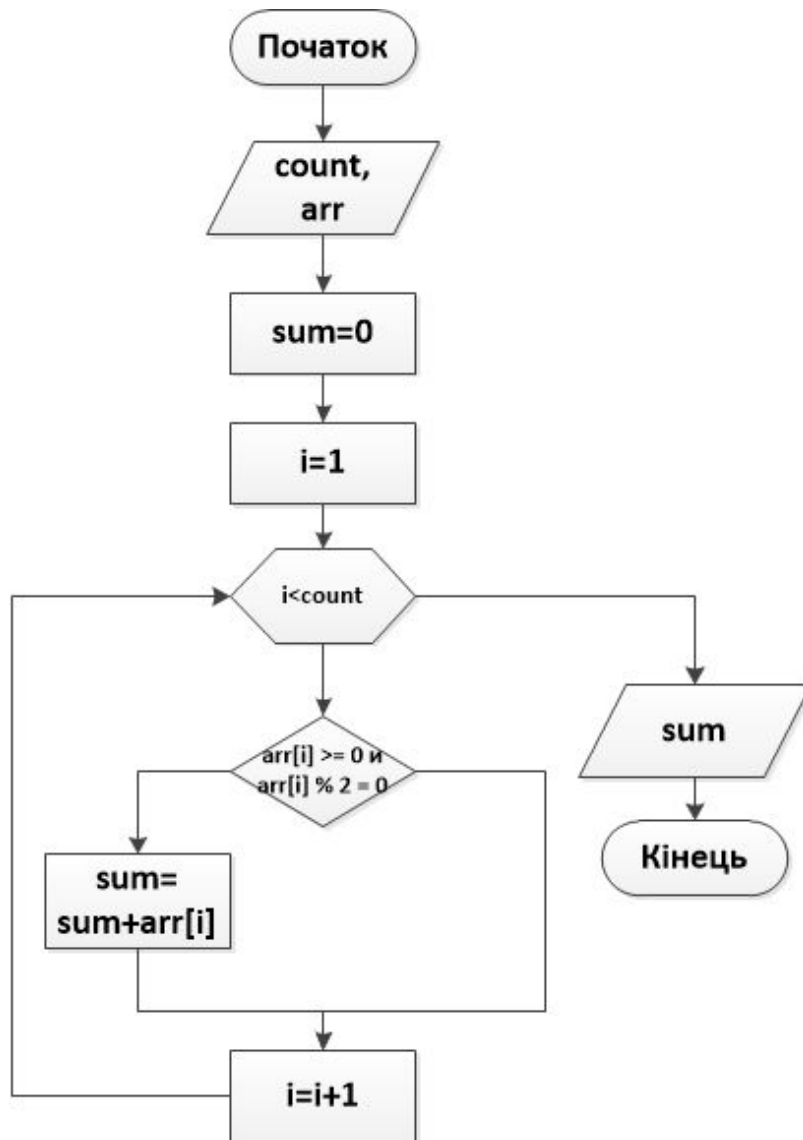
ЗАСТОСУВАННЯ СТАТИЧНИХ МАСИВІВ

▣ *Завдання 1.*

- ▣ У масиві, що містить додатні та від'ємні цілі числа, обчислити суму парних додатних елементів масиву .

АЛГОРИТМ ПРОГРАМИ

ТЕКСТ ПРОГРАММЫ

```
#include <iostream>
#define N 100
int main()
{ int arr[N] = {};
  int i, sum = 0, count = 0;
  std::cout << "Enter count of array members n="; std::cin >> count;
  for (i = 0; i < count; i++) {
    arr[i] = rand() % 10 - 5;      // -5 ...5
    std::cout << "\narr[" <<i<< "]="<<arr[i];  }
  for (i = 0; i < count; i++)
  {
    if (arr[i] >= 0 && arr[i] % 2 == 0)
      sum += arr[i];
  }
  std::cout << "\n\nSum of members = " << sum << "\n";
  system("pause"); return 0;
}
```

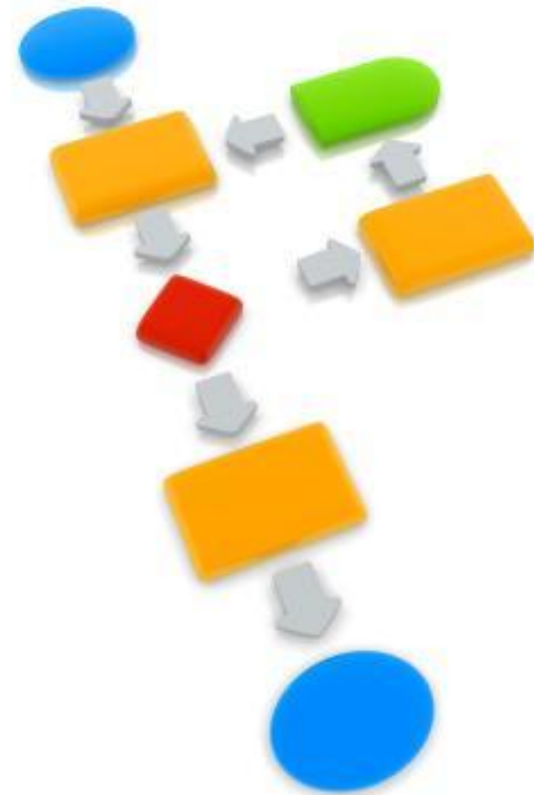
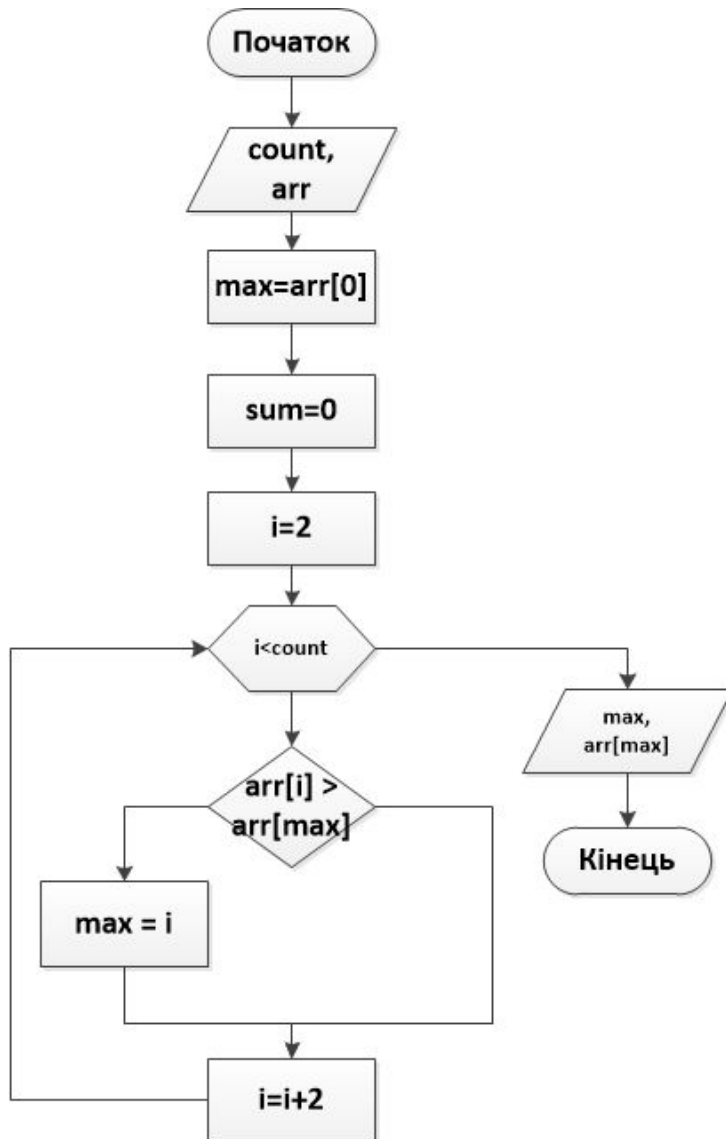
ЗАСТОСУВАННЯ СТАТИЧНИХ МАСИВІВ

▣ *Завдання 2.*

- ▣ У масиві знайти максимальний елемент з парним індексом.

АЛГОРИТМ ПРОГРАМИ

ТЕКСТ ПРОГРАМИ

```
#include <iostream>
#define N 100

int main()
{
    int arr[N] = {};
    int i, max = 0, count = 0;
    std::cout << "Enter count of array members n="; std::cin >> count;
    for (i = 0; i < count; i++)
    {
        arr[i] = rand() % 100;
        std::cout << "\narr[" << i << "]=" << arr[i];
    }
    max = arr[0];
    for (i = 2; i < count; i += 2)
    {
        if (arr[i] > arr[max]) max = i;
    }
    std::cout << "\n\nMaximum index= " << max << "\n";
    std::cout << "\n\nMaximum = " << arr[max] << "\n";
    system("pause");
    return 0;
}
```

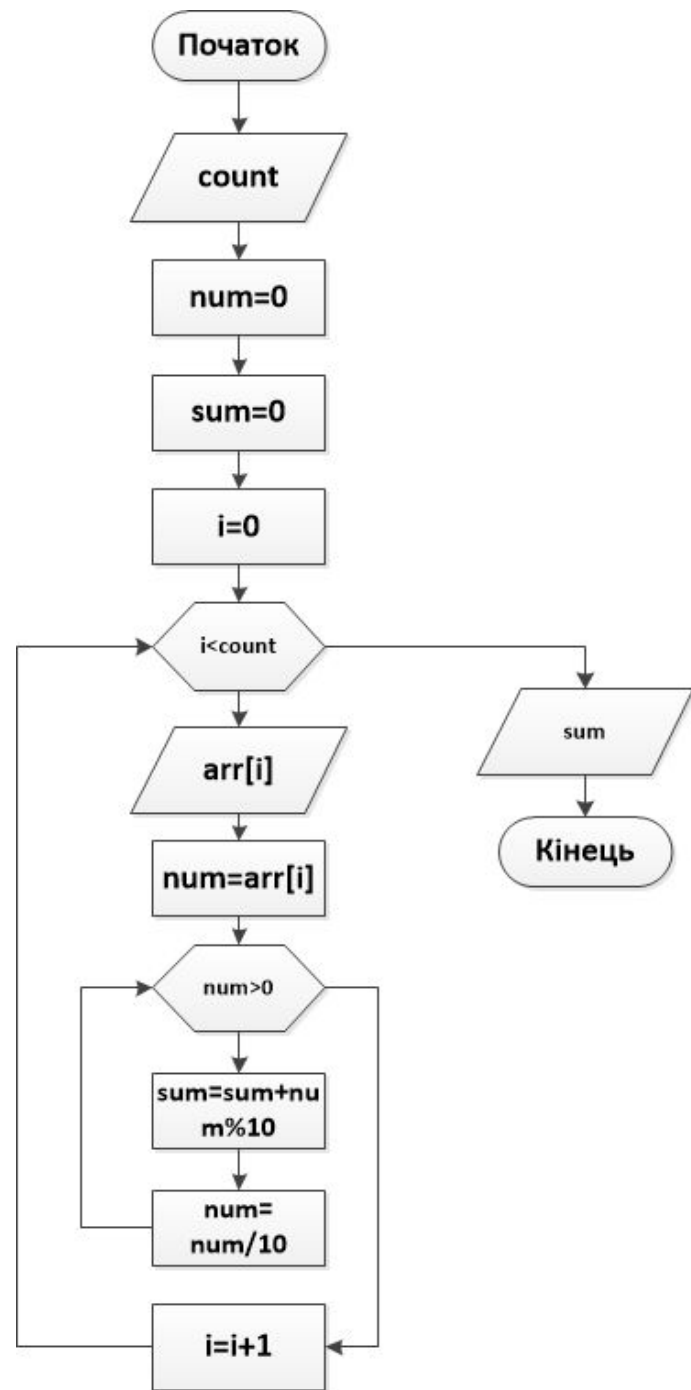
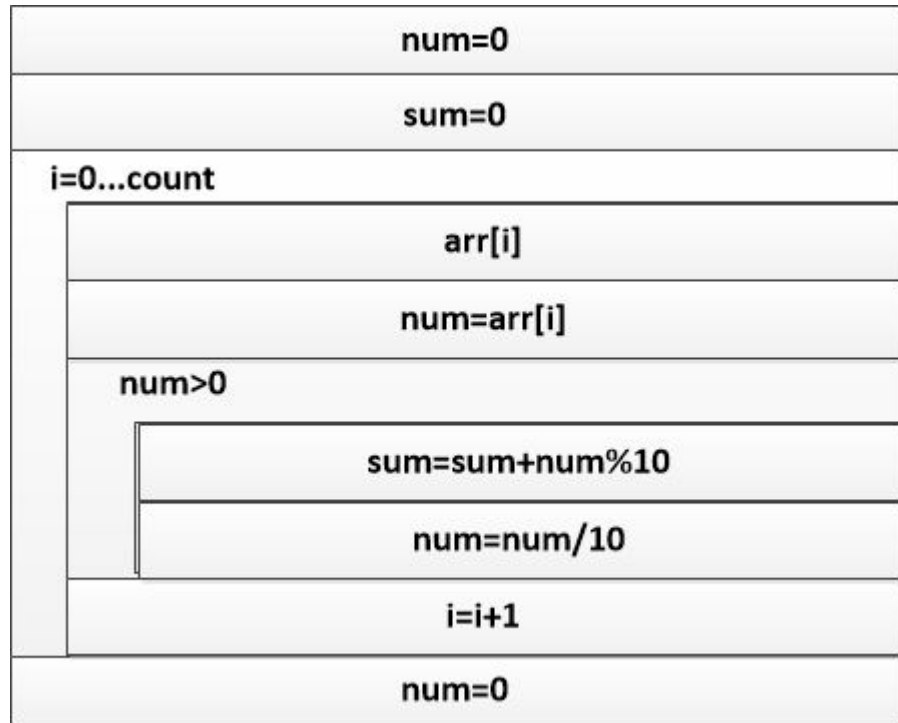

ЗАСТОСУВАННЯ СТАТИЧНИХ МАСИВІВ

▣ *Завдання 3.*

- ▣ Знайти суму всіх цифр цілочисельного масиву. Наприклад,
- ▣ якщо дано масив $[12, 104, 81]$, то сума всіх його чисел буде дорівнює $1 + 2 + 1 + 0 + 4 + 8 + 1 = 17$.

АЛГОРИТМ ПРОГРАМИ

ТЕКСТ ПРОГРАМИ

```
#include <iostream>
#define N 100
int main() {
    int arr[N] = {};
    int i, sum = 0, num = 0, count;
    std::cout << "\nCount="; std::cin >> count;
    for (i = 0; i < count; i++)
    {
        arr[i] = rand() % 20;
        std::cout << arr[i] << " ";
        num = arr[i];
        while (num > 0)
        {
            sum += num % 10;
            num /= 10;
        }
    }
    std::cout << "\nsum = " << sum << "\n";
    system("pause"); return 0;
}
```

РЕЗУЛЬТАТ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

count=15

41 17 34 0 19 24 28 8 12 14 5
45 31 27 11

sum = 91

Дякую за увагу!